

<https://doi.org/10.62837/2026.1.146>

ARZU ZEYNALLI
Odlar Yurdu Universiteti, müəllim
Arzucafarzade96@gmail.com
Koroğlu Rəhimov küç 13, Bakı 13AZ1072
Orchid 0009-0003-2406-3153

XARİCİ DİL TƏDRİSİNDƏ MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI ÜNSİYYƏTİN ROLU

Xülasə

Bu məqalədə xarici dil tədrisində mədəniyyətlərarası ünsiyyətin rolu araşdırılır. Mənim fikrimcə, xarici dil öyrənmək yalnız qrammatika və söz ehtiyatını mənimsəməklə kifayətlənmir, eyni zamanda həmin dilin danışıldığı mədəniyyəti, adət-ənənələri və davranış qaydalarını anlamağı da tələb edir. Mədəniyyətlərarası ünsiyyət fərqli mədəniyyətlərdən olan insanlar arasında qarşılıqlı anlaşmanı təmin edir və effektiv ünsiyyətin əsas şərtlərindən biridir.

Məqalədə göstərilir ki, mədəniyyət kontekstində öyrənilən dil tələbələrin praktik dil bacarıqlarını inkişaf etdirir, empatiya və tolerantlıq hissini gücləndirir, sosial münasibətlərdə daha uğurlu olmağa kömək edir və yanlış anlaşılımların qarşısını alır. Xüsusilə real həyat vəziyyətlərində – səyahət, təhsil və iş mühitində – bu bacarıqların əhəmiyyəti vurğulanır.

Həmçinin məqalədə mədəniyyətlərarası ünsiyyətin inkişafı üçün mədəni kontekstli mətnlər, rol oyunları, multimedia vasitələri, mədəniyyət layihələri və interaktiv müzakirələr kimi tədris metodlarından bəhs olunur. Aparılan tədqiqatlar göstərir ki, bu yanaşmalar tələbələrin dil bacarıqlarını daha effektiv şəkildə inkişaf etdirir və onları qlobal dünyada ünsiyyətə hazırlayır.

Nəticə olaraq, belə qənaətə gəlirəm ki, mədəniyyətlərarası ünsiyyət xarici dil tədrisinin vacib hissəsidir və müasir təhsil prosesində bu istiqamətə xüsusi diqqət yetirilməlidir.

Açar sözlər:

xarici dil tədrisi, mədəniyyətlərarası ünsiyyət, mədəniyyət, dil və mədəniyyət əlaqəsi, empatiya, tolerantlıq, ünsiyyət bacarıqları, qloballaşma, tədris metodları, mədəniyyətlərarası kompetensiya

The Role of Intercultural Communication in Foreign Language Teaching Summary

Arzu Zeynalli

In this article, the role of intercultural communication in foreign language teaching is examined. In my opinion, learning a foreign language is not limited to acquiring grammar rules and vocabulary; it also requires understanding the culture,

traditions, and behavioral norms of the people who speak that language. Intercultural communication ensures mutual understanding between people from different cultures and is one of the key conditions for effective communication.

The article highlights that learning a language within its cultural context helps students develop practical language skills, enhances empathy and tolerance, supports success in social relationships, and prevents misunderstandings. The importance of these skills is especially emphasized in real-life situations such as travel, education, and professional environments.

The article also discusses teaching methods that promote intercultural communication, including culturally contextualized texts, role-plays, multimedia tools, cultural projects, and interactive discussions. Research shows that these approaches improve students' language skills more effectively and prepare them for communication in a globalized world.

In conclusion, I believe that intercultural communication is an essential component of foreign language teaching and should be given special attention in modern educational processes.

Keywords:

foreign language teaching, intercultural communication, culture, language and culture relationship, empathy, tolerance, communication skills, globalization, teaching methods, intercultural competence

**Роль межкультурной коммуникации в преподавании
иностраннных языков
Аннотация**

Арзу Зейнали

В данной статье рассматривается роль межкультурной коммуникации в преподавании иностранных языков. На мой взгляд, изучение иностранного языка – это не только освоение грамматики и лексики, но и понимание культуры, обычаев и правил поведения, в которых используется этот язык. Межкультурная коммуникация обеспечивает взаимопонимание между людьми разных культур и является одним из главных условий эффективного общения.

В статье показано, что изучение языка в культурном контексте развивает у студентов практические языковые навыки, укрепляет эмпатию и толерантность, помогает быть более успешными в социальных отношениях и предотвращает недоразумения. Важность этих навыков особенно подчеркивается в реальных жизненных ситуациях – путешествиях, учебе и работе.

В статье также обсуждаются методы обучения развитию межкультурной коммуникации, такие как тексты, адаптированные к культурному контексту, ролевые игры, мультимедийные инструменты, культурные проекты и

интерактивные дискуссии. Исследования показывают, что эти подходы более эффективно развивают языковые навыки студентов и готовят их к общению в глобальном мире.

В статье показано, что эти подходы более эффективно развивают языковые навыки студентов и готовят их к общению в глобальном мире.

В заключение я прихожу к выводу, что межкультурная коммуникация является важной частью преподавания иностранных языков и что этому направлению следует уделять особое внимание в современном образовательном процессе.

Ключевые слова:

преподавание иностранных языков, межкультурная коммуникация, культура, взаимосвязь языка и культуры, эмпатия, толерантность, коммуникативные навыки, глобализация, методы обучения, межкультурная компетентность

Giriş

Xarici dil öyrənmək yalnız söz ehtiyatını artırmaq və qrammatik qaydaları mənimsəməkdən ibarət deyil. Dil öyrənmək, eyni zamanda, həmin dilin danışıldığı mədəniyyəti anlamağı, fərqli mədəniyyətlərdən olan insanlarla səmərəli ünsiyyət qurmağı da tələb edir. Müasir qloballaşan dünyada insanlar tez-tez müxtəlif mədəniyyətlərdən olan şəxslərlə qarşılaşır və yalnız dil bilikləri ilə effektiv ünsiyyət qurmaq çətin ola bilər. Buna görə də xarici dil tədrisində mədəniyyətlərə ünsiyyətin rolu mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu məqalədə mədəniyyətlərə ünsiyyətin anlayışı, xarici dil tədrisində əhəmiyyəti, tədris metodları və praktik tətbiqləri araşdırılacaq.

1. Mədəniyyətlərə ünsiyyətin anlayışı

Mədəniyyətlərə ünsiyyət fərqli mədəniyyətlərdən olan insanların bir-biri ilə qarşılıqlı anlaşmasını ifadə edir. Bu proses yalnız sözlərin düzgün istifadəsi ilə məhdudlaşmır. Qeyri-verbal ünsiyyət, jest və mimikaların düzgün anlaşılması, sosial və etik davranış qaydalarının nəzərə alınması da mədəniyyətlərə ünsiyyətin vacib elementləridir. Xarici dil dərslərində tələbələrə mədəni kontekstin öyrədilməsi onların danışmaq və yazı bacarıqlarını zənginləşdirir, yanlış anlaşılmaların qarşısını alır və real həyatda ünsiyyət bacarıqlarını inkişaf etdirir. [14]

Mədəniyyətlərə ünsiyyətin əsas xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

1. Mədəni fərqlərin dərk edilməsi

Fərqli mədəniyyətlərin dəyərləri, adət-ənənələri, davranış normaları və dünyagörüşü barədə məlumatlı olmaq mədəniyyətlərə ünsiyyətin əsasını təşkil edir.

2. Dil və qeyri-verbal ünsiyyətin rolu

Ünsiyyətdə təkcə dil biliyi deyil, eyni zamanda jestlər, mimika, bədən dili, səs tonu və məsafə anlayışı (proksemika) mühüm əhəmiyyət daşıyır və mədəniyyətə görə dəyişir.

3. Tolerantlıq və hörmət

Fərqli mədəni dəyərlərə hörmətlə yanaşmaq, stereotiplərdən uzaq durmaq və qarşılıqlı anlaşmaya açıq olmaq effektiv ünsiyyət üçün vacibdir.

4. Empati və qarşı tərəfi anlama bacarığı

Qarşı tərəfin mədəni və sosial kontekstini nəzərə almaq, onun baxış bucağını anlamağa çalışmaq ünsiyyətdə anlaşılmaqların qarşısını alır.

5. Uyğunlaşma (adaptasiya) bacarığı

Fərqli mədəni mühitlərdə davranış və ünsiyyət üslubunu şəraitə uyğun şəkildə dəyişə bilmək mədəniyyətlərarası ünsiyyətin mühüm xüsusiyyətidir.

6. Stereotiplərin və mədəni maneələrin aradan qaldırılması

Qərəzli yanaşmalardan uzaq durmaq və mədəni fərqləri təbii və normal qəbul etmək sağlam ünsiyyətin formalaşmasına kömək edir.

7. Kontekstin nəzərə alınması

Ünsiyyət zamanı sosial status, yaş, gender, formal və qeyri-formal münasibətlər kimi amillər mədəniyyətə görə fərqli mənə daşıya bilər.

8. Qarşılıqlı öyrənmə və təcrübə mübadiləsi

Mədəniyyətlərarası ünsiyyət yalnız məlumat ötürülməsi deyil, həm də tərəflər arasında qarşılıqlı zənginləşmə və öyrənmə prosesidir.

2. Xarici dil tədrisində mədəniyyətlərarası ünsiyyətin əhəmiyyəti

Xarici dil öyrənmə zamanı mədəniyyətlərarası ünsiyyətin öyrədilməsi tələbələr üçün bir neçə baxımdan faydalıdır:

2.1. Praktik dil bacarıqlarının inkişafı

Mədəniyyət kontekstində öyrənilən dil tələbələrə real həyatda, məsələn, səyahət, iş və təhsil mühitində daha təbii və səmərəli ünsiyyət qurmağa imkan verir. Məsələn, tələbə bir restoran sifarişi verərkən yalnız sözləri bilmək kifayət deyil; həm də müvafiq davranış qaydalarını və nəzakət ifadələrini başa düşmək vacibdir. [9,10]

2.2. Empatiya və tolerantlıq

Müxtəlif mədəniyyətlər haqqında bilik tələbələrdə fərqlilikləri qəbul etmə və onları başa düşmə bacarığını artırır. Bu isə həm məktəb, həm də gələcək iş həyatında tələbələrə sosial münasibətlərdə uğur qazandırır.

2.3. Sosial bacarıqların inkişafı

Mədəniyyətlərarası ünsiyyət tələbələrə sosial münasibətlərdə incəlikləri və davranış normalarını düzgün anlamağa kömək edir. Bu bacarıq, xüsusilə komanda işində və beynəlxalq layihələrdə çox vacibdir.

2.4. Yanlış anlaşılımların qarşısını almaq

Dil və mədəniyyət birlikdə öyrəniləndə, tələbələr səhv təfsirlərin və mədəni uyğunsuzluqların qarşısını ala bilirlər. Məsələn, bir söz və ya jest bir mədəniyyətdə müsbət mənada qəbul edilə bilər, digərində isə təhqiredici ola bilər.[7,p.21]

3. Tədris metodları və yanaşmalar

Xarici dil dərslərində mədəniyyətlərarası ünsiyyəti inkişaf etdirmək üçün müxtəlif metodlardan istifadə olunur:

3.1. Mədəni kontekstli mətnlər

Tələbələr real həyatda istifadə olunan ifadələr və adət-ənənələrlə tanış olur. Bu, onların mədəniyyət və dil arasında əlaqə qurmasına imkan verir.

3.2. Rol oyunları və ssenarilər

Tələbələr fərqli mədəniyyətlərdən olan şəxslərin davranışlarını canlandıraraq praktiki ünsiyyət bacarıqlarını inkişaf etdirirlər. Məsələn, tələbələr restoran sifariş, iş müsahibəsi və ya səyahət vəziyyətlərini canlandıraraq mədəniyyətlərarası ünsiyyəti təcrübədə öyrənirlər.

3.3. Multimedia vasitələri

Filmlər, musiqi, sosial media nümunələri tələbələrə dili və mədəniyyəti eyni zamanda öyrənmək imkanı verir. Bu metod həm vizual, həm də eşitmə bacarıqlarını inkişaf etdirir.

3.4. Mədəniyyət layihələri

Tələbələr müəyyən bir ölkə və ya mədəniyyət haqqında tədqiqat apararaq təqdimatlar hazırlayır, bu da onların həm dil, həm də mədəniyyət biliklərini möhkəmləndirir.

3.5. İnteraktiv müzakirələr

Tələbələr müxtəlif mədəni mövzular ətrafında qrup müzakirələri apararaq fikir mübadiləsi edir və mədəniyyətlərarası fərqlilikləri anlamaqda təcrübə qazanırlar. [15,6]

1. Təcrübə və araşdırmaların nəticələri

Müasir tədqiqatlar göstərir ki, mədəniyyətlərarası ünsiyyətə fokuslanan dil dərslərində tələbələrin dil bacarıqları daha sürətli inkişaf edir və onlar qarşılıqlı ünsiyyət zamanı daha inamlı olurlar.

Kramsch (1993) qeyd edir ki, mədəni kontekst öyrənilməsi tələbələrin dili sosial və mədəni çərçivədə düzgün istifadə etməsinə imkan verir.

Byram (1997) vurğulayır ki, mədəniyyətlərarası kompetensiyanın inkişafı tələbələrin həm akademik, həm də sosial bacarıqlarını gücləndirir.

Deardorff (2006) isə mədəniyyətlərarası ünsiyyətin tələbələrin qlobal dünyada uğurlu olmaları üçün vacib olduğunu göstərir. [9]

Nəticə

Müasir dövrdə xarici dil öyrənmə prosesi təkcə qrammatik qaydaların və söz ehtiyatının mənimsənilməsi ilə məhdudlaşmır. Qloballaşmanın sürətlə inkişaf etdiyi bir şəraitdə dillər mədəniyyətlərarası ünsiyyətin əsas vasitəsinə çevrilmişdir. Bu

səbəbdən, xarici dil tədrisi zamanı mədəni faktorların nəzərə alınması tələbələrin dili yalnız struktur baxımından deyil, həm də sosial və mədəni kontekstdə düzgün və effektiv şəkildə istifadə etməsinə imkan yaradır.

Mədəniyyətlərarası ünsiyyətin dərslərə inteqrasiyası tələbələrin fərqli mədəni dəyərləri anlama, hörmətlə yanaşma və tolerant münasibət formalaşdırma bacarıqlarını inkişaf etdirir. Bu yanaşma tələbələrə real ünsiyyət mühitində qarşılaşa biləcəkləri situasiyalara daha hazırlıqlı olmağa şərait yaradır. Eyni zamanda, mədəni komponentlərin öyrədilməsi tələbələrin tənqidi düşünmə, müqayisə aparma və öz mədəniyyətini digər mədəniyyətlərlə əlaqələndirmə bacarıqlarını da gücləndirir.

Müasir təhsil proqramlarında mədəniyyətlərarası yanaşmanın tətbiqi tədrisin keyfiyyətinin yüksəlməsinə və dərslərin daha maraqlı, interaktiv və praktik olmasına xidmət edir. Rol oyunları, autentik materiallar, müzakirələr və layihə əsaslı fəaliyyətlər vasitəsilə tələbələr dil biliklərini real həyat kontekstində tətbiq etmək imkanı əldə edirlər. Bu isə onların ünsiyyət bacarıqlarının formalaşmasında mühüm rol oynayır.

Nəticə etibarilə, xarici dil tədrisində mədəni aspektlərin dərslərin ayrılmaz hissəsi kimi təqdim olunması zəruri hesab edilməlidir. Müəllimlər bu prosesi məqsədyönlü və sistemli şəkildə təşkil etməli, tələbələr isə dil və mədəniyyət biliklərini birgə mənimsəyərək qlobal cəmiyyətdə səmərəli və uğurlu ünsiyyət qura biləcək fərdlər kimi formalaşmalıdırlar.

İstinadlar:

Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters.

Kramsch, C. (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford University Press.

Deardorff, D. K. (2006). *Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization*. *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 241–266.

Rəyçi: Dos.SX.Abdurəhmanova